

Text actualizat de **AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ**

Lege nr. 3/2000
privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și
completările ulterioare

Act de bază

Legea nr. 3/2000

Acte modificatoare

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92/2003

Legea nr. 551/2003

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2005*, respinsă prin Legea nr. 243/2006

Legea nr. 243/2006

Decizia Curții Constituționale nr. 567/2006

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2007

Legea nr. 129/2007

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2007

Decizia Curții Constituționale nr. 392/2007

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2009

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAP. 1

Dispoziții generale

Art. 1 - În România suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative și prin referendum.

Art. 2 - (1) Referendumul național constituie forma și mijlocul de consultare directă și de exprimare a voinței suverane a poporului român cu privire la:

- a) revizuirea Constituției;
- b) demiterea Președintelui României;
- c) probleme de interes național.

(2) În condițiile prezentei legi se poate organiza și desfășura și referendum local asupra unor probleme de interes deosebit pentru unitățile administrativ-teritoriale.

(3) În cadrul referendumului populația poate fi consultată cu privire la una sau la mai multe probleme, precum și cu privire la o problemă de interes național și o problemă de interes local, pe buletine de vot separate.

Art. 3 - Problemele care, potrivit art. 148 din Constituție, nu pot fi supuse revizuirii nu pot face obiectul referendumului.

Art. 4 - Au dreptul de a participa la referendum toți cetățenii români care au împlinit vârsta de 18 ani până în ziua referendumului inclusiv, cu excepția debililor sau a alienaților mintal puși sub interdicție, precum și a persoanelor condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă la pierderea drepturilor electorale.

Art. 5 - (1) Referendumul național și referendumul local se organizează și se desfășoară potrivit prevederilor prezentei legi.

(2) Referendumul este valabil dacă la acesta participă cel puțin jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente.

CAP. 2

Organizarea referendumului național

SECȚIUNEA 1

Referendumul privind revizuirea Constituției

Art. 6 - (1) Inițiativa și procedura revizuirii Constituției sunt supuse normelor prevăzute la art. 146 și 147 din Constituție, iar organizarea și desfășurarea referendumului se stabilesc prin lege.

(2) Organizarea și desfășurarea referendumului cu privire la revizuirea Constituției, precum și rezultatul acestuia sunt obligatorii.

ART. 7

(1) Cetățenii care participă la referendum au dreptul să se pronunțe prin "DA" sau "NU" la următoarea întrebare înscrisă pe buletinul de vot: "Sunteți de acord cu legea de revizuire a Constituției României în forma aprobată de Parlament?"

(2) Rezultatul referendumului se stabilește în funcție de majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară, astfel:

	Cifre absolute	Procente
a) Numărul persoanelor înscrise în listele pentru referendum		
b) Numărul participanților		
c) Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA"		
d) Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "NU"		

SECȚIUNEA a 2-a Referendumul privind demiterea Președintelui României

Art. 8 - Referendumul pentru demiterea Președintelui României este obligatoriu și se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, în condițiile prevăzute la art. 95 din Constituție.

Art. 9 - Cetățenii care participă la referendum au dreptul să se pronunțe prin "DA" sau "NU" la următoarea întrebare înscrisă pe buletinul de vot: "Sunteți de acord cu demiterea Președintelui României?"

Art. 10 - Prin derogare de la art. 5 alin. (2), demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate, la nivelul țării, ale cetățenilor care au participat la referendum.

SECȚIUNEA a 3-a Referendumul cu privire la probleme de interes național

Art. 11 - (1) Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să își exprime voința prin referendum cu privire la probleme de interes național.

(2) Problemele care se supun referendumului și data desfășurării acestuia se stabilesc de Președintele României, prin decret.

(3) Punctul de vedere al Parlamentului asupra referendumului inițiat de Președintele României urmează să fie exprimat, printr-o hotărâre adoptată în ședința comună a celor două Camere, cu votul majorității deputaților și senatorilor prezenți, în termen de cel mult 20 de zile calendaristice de la solicitarea Președintelui.

(4) Dacă Parlamentul nu își transmite punctul de vedere în termenul stabilit la alin. (3), Președintele României emite decretul privind organizarea referendumului după expirarea acestui termen, procedura constituțională de consultare a Parlamentului considerându-se îndeplinită.

Art. 12*)

(1) Sunt considerate probleme de interes național în sensul art. 11:

- A. Adoptarea unor măsuri privind reforma și strategia economică a țării
- B. Adoptarea unor decizii politice deosebite cu privire la:

- a) regimul general al proprietății publice și private;
- b) organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
- c) organizarea generală a învățământului;
- d) structura sistemului național de apărare, organizarea armatei, participarea forțelor armate la unele operațiuni internaționale;
- e) încheierea, semnarea sau ratificarea unor acte internaționale pe durată nedeterminată sau pe o perioadă mai mare de 10 ani;
- f) integrarea României în structurile europene și euroatlantice;
- g) regimul general al cultelor.

(2) Cetățenii sunt chemați să se pronunțe prin "DA" sau "NU" asupra problemei supuse referendumului, decizând cu majoritatea voturilor valabil exprimate la nivelul țării.

*) Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 567/2006, a constatat că dispozițiile art. 12 alin. (1) sunt neconstituționale.

CAP. 3 Referendumul local

Art. 13 - (1) Problemele de interes deosebit din unitățile administrativ-teritoriale și subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor pot fi supuse, în condițiile prezentei legi, aprobării locuitorilor, prin referendum local.

(2) Referendumul local se poate organiza în toate satele și localitățile componente ale comunei sau orașului ori numai în unele dintre acestea. În cazul referendumului la nivel județean, acesta se poate desfășura în toate comunele și orașele din județ ori numai în unele dintre acestea, care sunt direct interesate.

(3) Proiectele de lege sau propunerile legislative privind modificarea limitelor teritoriale ale comunelor, orașelor și județelor se înaintează Parlamentului spre adoptare numai după consultarea prealabilă a cetățenilor din unitățile administrativ-teritoriale respective, prin referendum. În acest caz organizarea referendumului este obligatorie.

Art. 14 - (1) Problemele supuse referendumului local se stabilesc de consiliile locale sau județene, după caz, la propunerea primarului, respectiv a președintelui consiliului județean sau a unei treimi din numărul consilierilor locali, respectiv al consilierilor județeni.

(2) Cetățenii sunt chemați să se pronunțe prin "DA" sau "NU" asupra problemei supuse referendumului, decizând cu majoritatea voturilor valabil exprimate la nivelul unității administrativ-teritoriale respective.

CAP. 4

Dispoziții comune cu privire la desfășurarea referendumului

Art. 15 - (1) Obiectul și data referendumului național se stabilesc după cum urmează:

a) prin lege, în cazul referendumului privind revizuirea Constituției, cu respectarea art. 147 alin. (3) din Constituție;

b) prin hotărâre a Parlamentului, în cazul referendumului privind demiterea Președintelui României, cu respectarea art. 95 alin. (3) din Constituție;

c) prin decret al Președintelui României, în cazul referendumului cu privire la probleme de interes național.

(2) Aducerea la cunoștință publică a datei referendumului național se face prin Monitorul Oficial al României, Partea I, și prin presă, radio și televiziune.

Art. 15¹ - (1) În situația în care referendumul are loc simultan cu procesul electoral desfășurat pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, respectiv pentru alegerea Președintelui României ori alegerile pentru Parlamentul European sau alegerile locale, organizarea și desfășurarea referendumului se realizează potrivit prevederilor Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, cu modificările și completările ulterioare, respectiv ale Legii nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, cu modificările și completările ulterioare, după caz.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), ambele scrutine se realizează în cadrul aceluiași secții de votare, operațiunile electorale fiind îndeplinite de către aceleași birouri electorale, constituite potrivit legii.

(3) Guvernul stabilește prin hotărâre programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare pentru referendum, bugetul și cheltuielile necesare în vederea organizării și desfășurării scrutinului, modelul copiei listei electorale permanente, modelul copiei de pe lista electorală suplimentară sau, după caz, modelul tabelelor electorale, modelul ștampilei Biroului Electoral Central, a biroului electoral județean, a Biroului Electoral al Municipiului București, a biroului electoral pentru secțiile de votare din străinătate, modelul ștampilei de control a secției de votare și modelul

ștampilei cu mențiunea "VOTAT", modelul buletinului de vot, modelul timbrului autocolant, condițiile de tipărire, gestionare și utilizare a acestora, măsurile care trebuie luate de autoritățile publice centrale și locale pentru buna organizare și desfășurare a scrutinului.

Art. 16 - (1) Obiectul și data referendumului local se stabilesc și se aduc la cunoștință publică cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua desfășurării acestuia.

(2) Referendumul local se poate organiza într-o singură zi, care poate fi numai duminică.

(3) Aducerea la cunoștință publică a datei referendumului local se face prin orice mijloace de informare în masă.

Art. 17 - (1) Operațiunile pentru desfășurarea referendumului au loc în circumscripțiile electorale și la secțiile de votare, organizate potrivit prevederilor Legii nr. 35/2008, cu modificările și completările ulterioare, pe baza copiilor de pe listele electorale permanente și a celorlalte liste electorale prevăzute de lege, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 15¹ din prezenta lege, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Reactualizarea listelor electorale permanente se face de către primari, potrivit prevederilor Legii nr. 68/1992*), respectiv ale Legii nr. 70/1991**), republicată, cu modificările ulterioare, în termen de cel mult 5 zile de la data stabilirii zilei referendumului.

*) Legea nr. 68/1992 a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 35/2008.

**) Legea nr. 70/1991, republicată, a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 67/2004.

Art. 18 - Afișarea listelor electorale, dacă legea prevede o asemenea operațiune, delimitarea, numerotarea și aducerea la cunoștință publică a secțiilor de votare și a localurilor de vot se fac potrivit prevederilor Legii nr. 68/1992*) și ale Legii nr. 70/1991**), republicată, cu modificările ulterioare, în cel mult 48 de ore de la îndeplinirea termenului prevăzut la art. 17 alin. (2).

*) Legea nr. 68/1992 a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 35/2008.

**) Legea nr. 70/1991, republicată, a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 67/2004.

Art. 19 - (1) Cetățenii au dreptul să verifice înscrierea în listele electorale. Întâmpinările împotriva omisiunilor, înscrierilor greșite și oricăror erori din liste se fac la autoritățile publice care au întocmit listele, acestea fiind obligate să se pronunțe pe loc sau în cel mult 24 de ore de la înregistrare.

(2) Contestațiile îndreptate împotriva dispozițiilor luate de autoritățile publice prevăzute la alin. (1) se soluționează în cel mult 48 de ore de judecătoria în a cărei rază teritorială domiciliază participantul la referendum sau, în cazul celor înscriși în listele suplimentare, de către judecătoria în a cărei rază teritorială se află biroul electoral al secției de votare care a întocmit lista. Hotărârea judecătorească este irevocabilă și executorie; ea se comunică persoanelor interesate în cel mult 24 de ore de la pronunțare.

Art. 20 - (1) Cetățenii cu reședința în altă localitate decât cea în care își au domiciliul pot solicita primarului din acea localitate, în cazul organizării unor referendumuri locale, înscrierea lor pe liste suplimentare. Cu 3 zile înainte de data referendumului nu se mai fac înscrieri în aceste liste.

(2) Organul care întocmește listele electorale prevăzute la alin. (1) este obligat să ceară primăriei localității de domiciliu radierea persoanelor în cauză de pe listele electorale ale acelei localități.

Art. 21 - Cetățeanul care, în ziua referendumului național, se află într-o altă localitate decât cea în care este înscris în lista electorală poate să își exercite dreptul de vot în localitatea respectivă, la orice secție de votare, urmând a fi înscris într-o listă suplimentară de către președintele biroului electoral al secției de votare, pe baza actului de identitate sau a adeverinței care ține loc de act de identitate.

Art. 22 - (1) Autoritățile publice care au întocmit listele electorale le vor înainta birourilor electorale ale secțiilor de votare cu două zile înainte de data desfășurării referendumului.

(2) Orice modificare ulterioară se comunică de îndată birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Art. 23 - Pentru organizarea și desfășurarea referendumului, în termen de 5 zile de la data stabilirii zilei referendumului se înființează, după caz: Biroul Electoral Central, birouri electorale de circumscripție, precum și birouri electorale ale secțiilor de votare.

Art. 24 - (1) Biroul Electoral Central este alcătuit din 7 judecători ai Curții Supreme de Justiție, dintre care unul va îndeplini funcția de președinte, precum și din câte un delegat al fiecărui partid politic reprezentat în Parlament.

(2) Desemnarea celor 7 judecători se va face în cel mult 3 zile de la data stabilirii zilei referendumului de către președintele Curții Supreme de Justiție, prin tragere la sorți, de pe o listă cuprinzând toți judecătorii în exercițiu ai Curții.

(3) Președintele Biroului Electoral Central este ales prin vot secret de către membrii acestuia în cel mult 24 de ore de la desemnare.

Art. 25 - (1) Biroul Electoral Central veghează la reactualizarea listelor electorale permanente, la întocmirea copiilor de pe acestea și la transmiterea lor la birourile electorale ale secțiilor de votare, supraveghează corecta desfășurare a referendumului, centralizează la nivel național rezultatele acestuia, pe care le înaintează Curții Constituționale.

(2) Biroul Electoral Central soluționează contestațiile care îi sunt adresate, cu excepția celor care sunt date în competența altor birouri electorale sau a instanțelor judecătorești.

(3) În cazul în care constată o fraudă electorală la o secție de votare sau într-o circumscripție electorală, Biroul Electoral Central dispune anularea rezultatelor referendumului în cadrul acelei secții de votare sau, după caz, în cadrul circumscripției electorale respective.

(4) Biroul Electoral Central acreditează și retrage acreditarea reprezentanților mijloacelor de comunicare în masă.

Art. 26 - (1) Birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, ale comunelor, orașelor și municipiilor, precum și birourile electorale ale secțiilor de votare se compun dintr-un președinte și cel mult 6 delegați ai partidelor politice reprezentate în Parlament, în cazul referendumului național, sau ai partidelor politice reprezentate în consiliul local sau județean, în cazul referendumului local.

(2) Președinții birourilor electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București sunt stabiliți de către președintele tribunalului județean sau al municipiului București, după caz, în cel mult 3 zile de la stabilirea zilei referendumului, prin tragere la sorți.

(2¹) Președinții birourilor electorale de circumscripție ale municipiilor, orașelor și comunelor sunt stabiliți de către președintele tribunalului județean, în cel mult 3 zile de la stabilirea zilei referendumului, prin tragere la sorți.

(2²) Președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare sunt stabiliți de către președintele tribunalului județean sau al municipiului București, după caz, cu cel puțin 7 zile înainte de ziua referendumului, prin tragere la sorți.

(3) Tragerea la sorți se face de pe o listă care va cuprinde, în următoarea ordine: judecătorii și procurorii, precum și alți juriști din județ sau din municipiul București, care nu fac parte dintr-un partid politic.

(4) Dacă numărul juriștilor este insuficient, tragerea la sorți se face de pe o altă listă care va cuprinde persoane de altă specialitate, cu o reputație neștirbită și care nu fac parte din nici un partid politic.

(5) Lista cuprinzând alți juriști decât judecătorii și procurorii, precum și lista cuprinzând persoanele prevăzute la alineatul precedent vor fi întocmite de prefect, la

propunerea primarilor, și vor fi transmise președintelui tribunalului județean sau al municipiului București în cel mult 48 de ore de la stabilirea zilei referendumului.

(6) Stabilirea persoanelor prevăzute la alin. (3) și (4) se va face ținându-se seama și de domiciliul acestora.

Art. 27 - (1) Desemnarea delegaților partidelor politice, potrivit art. 24, este obligatorie și se comunică în scris președintelui Biroului Electoral Central, în cel mult 5 zile de la stabilirea zilei referendumului.

(1¹) Desemnarea delegaților partidelor politice în birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, potrivit art. 26 alin. (1), este obligatorie și se comunică în scris președintelui biroului electoral de circumscripție al județului sau al municipiului București, în cel mult 5 zile de la stabilirea zilei referendumului.

(1²) Desemnarea delegaților partidelor politice în birourile electorale de circumscripție ale municipiilor, orașelor și comunelor, potrivit art. 26 alin. (1), este obligatorie și se comunică în scris președintelui biroului electoral de circumscripție al județului sau al municipiului București, în cel mult 5 zile de la stabilirea zilei referendumului.

(1³) Desemnarea delegaților partidelor politice în birourile electorale ale secțiilor de votare, potrivit art. 26 alin. (1), este obligatorie și se comunică în scris președintelui biroului electoral al secției de votare, cu cel puțin 3 zile înainte de ziua referendumului.

(2) În cazul în care partidele politice nu își pot desemna, de comun acord, reprezentanții în birourile electorale, se va organiza tragerea la sorți a acestora de către președintele biroului electoral respectiv, în prezența delegaților partidelor.

(3) Dacă birourile electorale nu se pot completa potrivit alineatului precedent, ele vor funcționa cu numărul de membri existenți.

Art. 28 - (1) Birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București, ale comunelor, orașelor și municipiilor îndeplinesc următoarele atribuții principale:

a) fac publicațiile și afișările necesare;

b) rezolvă, de îndată sau în cel mult 24 de ore de la sesizare, întâmpinările referitoare la propria activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare;

c) totalizează rezultatele referendumului de la secțiile de votare din județ sau, după caz, din municipiul București și, în cel mult 24 de ore de la închiderea scrutinului, le înaintează Biroului Electoral Central, în cazul referendumului național, împreună cu documentele care stau la baza acestora.

(2) În cazul referendumului local birourile electorale de circumscripție ale județelor și al municipiului București îndeplinesc, în mod corespunzător, atribuțiile Biroului Electoral Central.

Art. 29 - Birourile electorale lucrează în prezența a jumătate plus unul din numărul total al membrilor lor și iau hotărâri cu majoritatea membrilor prezenți.

Art. 30 - (1) Campania pentru referendum începe la data aducerii la cunoștință publică a datei referendumului.

(2) În campania pentru referendum partidele politice și cetățenii au dreptul să își exprime opiniile în mod liber și fără nici o discriminare, prin mitinguri, prin adunări publice și prin mijloace de informare în masă.

(3) Mijloacele folosite în campania pentru referendum nu trebuie să contravină ordinii de drept.

Art. 31 - (1) Fiecare secție de votare trebuie să aibă un număr suficient de cabine, urne și ștampile de votare.

(2) Cabinele și urnele trebuie așezate în aceeași încăpere în care se află biroul președintelui. Cabinele, urnele și ștampilele se vor asigura de către primarii comunelor, orașelor, municipiilor și ai sectoarelor municipiului București, împreună cu prefectii.

(3) Modelul ștampilelor care vor fi folosite la referendumul național trebuie să fie conform modelului celor aprobate prin Legea nr. 68/1992*), iar pentru referendumul local este cel aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 270/1996.

(4) Președintele biroului electoral al secției de votare trebuie să fie prezent la sediul secției de votare în ajunul zilei referendumului, la ora 18,00, și este obligat să ia măsurile necesare pentru pregătirea operațiunilor de votare.

(5) Președintele va dispune fixarea posturilor de pază în jurul localului de vot.

*) Legea nr. 68/1992 a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 35/2008.

Art. 32 - (1) În ziua referendumului, la ora 7,00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența celorlalți membri, verifică urnele, existența listelor electorale, a buletinelor de vot și a ștampilelor, după care închide și sigilează urnele, aplicând ștampila de control a secției de votare.

(2) Președintele este obligat să asigure aplicarea ștampilei de control pe buletinele de vot, pe ultima pagină a acestuia, care va rămâne albă.

Art. 33 - (1) Președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru ca desfășurarea referendumului să decurgă în bune condiții.

(2) Puterile președintelui, în această privință, se întind și în afara localului de vot, în curtea acestuia, la intrările în curte, în jurul localului de vot, precum și pe străzi și în piețe publice, până la o distanță de 500 de metri.

(3) În afară de membrii biroului electoral al secției de votare și de delegații acreditați de Biroul Electoral Central nici o altă persoană nu poate staționa în locurile publice din zona de votare sau în localul de vot peste timpul necesar pentru efectuarea operațiunii de votare.

(4) Pentru menținerea ordinii președintele biroului electoral al secției de votare va avea la dispoziție mijloacele de ordine necesare, asigurate de prefecti, împreună cu Ministerul de Interne.

Art. 34 - Scrutinul se va deschide la ora 8,00 și se va încheia la ora 20,00.

Art. 35 - Cetățenii care participă la referendum vor primi un buletin de vot, ale cărui dimensiuni se vor stabili de Biroul Electoral Central, în cazul referendumului la nivel național, respectiv de biroul electoral de circumscripție, în cazul referendumului local. Textul buletinului de vot se va tipări cu litere corp 24, romane verzale drepte, de culoare neagră. Pătratul cu mențiunea "DA" sau "NU" va avea latura de 4 cm. Modelele buletinelor de vot sunt prevăzute în anexele nr. 1A și 1B.

Art. 36 - Cetățenii sunt chemați să se pronunțe prin "DA" sau "NU" asupra problemei supuse referendumului.

Art. 37 - (1) Accesul participanților la referendum în sala de vot are loc în serii corespunzătoare numărului cabinelor. Fiecare participant va prezenta biroului electoral al secției de votare actul de identitate sau adeverința care ține loc de act de identitate. Biroul electoral, după verificarea înscrierii în lista electorală sau după înscrierea în lista electorală suplimentară prevăzută la art. 21, va înmâna participantului buletinul de vot și ștampila cu mențiunea "Votat".

(2) Participantul la referendum își va exprima voința în mod individual, într-o cabină închisă, aplicând ștampila "Votat" numai în unul dintre cele două pătrate ale buletinului de vot, corespunzător opțiunii sale.

(3) După ce a votat participantul la referendum va îndoi buletinul de vot, astfel că pagina albă, care poartă ștampila de control, să rămână în afară, după care îl va introduce în urnă, având grija să nu se deschidă.

(4) Ștampila încredințată pentru votare se restituie președintelui, care va aplica pe cartea de alegător ștampila de control a secției de votare.

(5) Președintele poate să ia măsuri că staționarea celui care votează în cabina de votare să nu se prelungească nejustificat.

Art. 38 - (1) Președintele biroului electoral al secției de votare poate suspenda votarea pentru motive temeinice.

(2) Suspendarea nu poate depăși o oră și va fi anunțată prin afișare pe ușa localului de vot. Durata tuturor suspendărilor nu poate depăși două ore.

(3) În timpul suspendării urnele de votare, ștampilele, buletinele de vot și toate lucrările biroului electoral vor rămâne sub pază permanentă.

Art. 39 - (1) Prezența oricărei persoane în cabinetele de vot în afara celei care votează este interzisă.

(2) Participantul la referendum, care, din motive temeinice, constatate de președintele biroului electoral al secției de votare, nu poate să voteze singur, are dreptul să cheme în cabina de votare un însoțitor ales de el, în scopul de a-l ajuta.

Art. 40 - Pentru persoanele netransportabile din cauză de boală sau invaliditate, la cererea celor aflați în această situație sau la cererea organelor de conducere ale instituțiilor sanitare sau de ocrotiri sociale, în care cei netransportabili se află internați, președintele biroului electoral al secției de votare desemnează din cadrul biroului un număr de membri care se deplasează cu o urnă specială și cu materialul necesar votării la locul unde se află cel în cauză, pentru a se efectua votarea.

Art. 41 - (1) După închiderea votării președintele biroului electoral al secției de votare va proceda la anularea buletinelor de vot neîntrebuințate și la deschiderea urnelor, în prezența membrilor biroului și, după caz, a persoanelor acreditate să asiste la referendum.

(2) Președintele va citi cu voce tare, la deschiderea fiecărui buletin, răspunsul votat și va arăta buletinul de vot celor prezenți.

(3) Sunt nule buletinele de vot care nu poartă ștampila de control a secției de votare, buletinele de un alt model decât cel legal aprobat, cele pe care ștampila "Votat" a fost aplicată în ambele pătrate sau nu a fost aplicată pe nici unul dintre ele. Dacă ștampila depășește laturile pătratului, însă opțiunea este evidentă, buletinul nu va fi socotit nul.

(4) Buletinele nule nu intră în calculul voturilor valabil exprimate.

(5) După încheierea numărării voturilor se va încheia un proces-verbal care se semnează de președinte și ceilalți membri ai biroului și se înaintează, în cel mult 24 de ore, biroului electoral de circumscripție.

Art. 42 - (1) În timpul operațiunilor de votare și de deschidere a urnelor se pot face întâmpinări și contestații cu privire la aceste operațiuni.

(2) Contestațiile se formulează în scris și se prezintă președintelui biroului electoral al secției de votare, care va elibera dovada de primire.

(3) Președintele biroului electoral al secției de votare va hotărî de îndată asupra contestațiilor a căror rezolvare nu suferă întârziere.

Art. 43 - (1) Pentru consemnarea rezultatelor referendumului național se întocmesc procese-verbale ale căror modele sunt prevăzute în anexele nr. 2 - 4.

(2) Rezultatul referendumului local se consemnează în procese-verbale ale căror modele sunt prevăzute în anexele nr. 5 și 6.

Art. 43¹ - (1) Procesul-verbal pentru consemnarea rezultatului referendumului, însoțit de buletinele de vot nule și cele contestate, de contestațiile formulate și de copiile listelor electorale permanente și ale listelor electorale suplimentare completate la secția de votare, va fi înaintat biroului electoral ierarhic superior de către președintele biroului electoral al secției de votare, însoțit de 2 membri ai biroului, stabiliți prin tragere la sorți, și de pază militară.

(2) Buletinele de vot folosite, cele neîntrebuințate și anulate, ștampilele de la secția de votare se depun spre arhivare la judecătoria la care este arondată unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află secția de votare.

(3) În cazul referendumului național, procesele-verbale întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate, însoțite de toate întâmpinările și contestațiile privitoare la operațiunile electorale ale biroului electoral al secției de votare, sunt transmise prin mijloace electronice la biroul electoral pentru secțiile de votare din străinătate, prin grija reprezentanțelor diplomatice, în cel mult 24 de ore de la primirea acestora. Exactitatea datelor din aceste procese-verbale este confirmată de către președintele sau locțiitorul biroului electoral pentru secțiile de votare din străinătate, care consemnează și ștampilează documentele primite. Procesele-verbale contrasemnate sunt utilizate în centralizarea rezultatului votării.

(4) Procesul-verbal întocmit de birourile electorale județene, ale sectoarelor municipiului București, respectiv de biroul electoral pentru secțiile de votare din străinătate, în cazul referendumurilor naționale, însoțit de toate procesele-verbale ale secțiilor de votare din subordine, împreună cu copiile listelor electorale permanente, respectiv tabelele electorale utilizate, precum și de contestațiile nerezolvate, va fi înaintat la Biroul Electoral Central.

(5) Biroul Electoral Central va înainta copiile listelor electorale permanente, respectiv tabelele electorale utilizate în cadrul secțiilor de votare Autorității Electorale Permanente, care le va verifica în vederea depistării eventualelor voturi multiple, în termen de 60 de zile de la data referendumului. În situația în care Autoritatea Electorală Permanentă va constata existența unor persoane care și-au exercitat votul de mai multe ori, va sesiza organele de urmărire penală în aplicarea prevederilor art. 54 alin. (2).

Art. 44 - Rezultatele centralizate la nivel național de către Biroul Electoral Central, cuprinzând numărul voturilor valabil exprimate pentru fiecare răspuns de pe buletinul de vot și numărul voturilor nule, se înaintează, cu pază militară, la Curtea Constituțională, în termen de 24 de ore de la încheierea centralizării.

Art. 45 - (1) Curtea Constituțională prezintă Parlamentului un raport cu privire la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului național și confirmă rezultatele acestuia.

(2) Legea de revizuire a Constituției sau, după caz, măsura demiterii din funcție a Președintelui României intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale de confirmare a rezultatelor referendumului.

(3) Curtea Constituțională publică rezultatul referendumului în Monitorul Oficial al României, Partea I, și în presă.

Art. 46 - (1) Prefectul va supraveghea organizarea și desfășurarea referendumului local, inclusiv respectarea termenelor pentru realizarea activităților prevăzute în prezenta lege.

(2) În termen de 24 de ore de la primirea hotărârii consiliului local sau județean, prin care se stabilește organizarea referendumului local, prefectul va informa Departamentul pentru Administrație Publică Locală din cadrul Ministerului Funcției Publice.

Art. 47 - Ministerul Funcției Publice va informa Guvernul despre rezultatul referendumului local.

Art. 48 - Măsurile tehnico-organizatorice privitoare la referendumul național se stabilesc de Guvernul României în termen de 10 zile de la data la care a fost anunțat referendumul.

CAP. 5

Contravenții și infracțiuni

Art. 49 - Constituie contravenții, în măsura în care, potrivit legii, nu sunt infracțiuni, următoarele fapte:

a) înscrierea, cu bună știință, a unei persoane în mai multe liste electorale ale localității de domiciliu; înscrierea în listele electorale a unor persoane fictive ori care nu au drept de vot;

b) refuzul de a se conforma dispozițiilor președintelui biroului electoral al secției de votare cu privire la asigurarea ordinii din localul de vot și în împrejurimi, potrivit dispozițiilor art. 33 alin. (2) și (3);

c) refuzul nejustificat de a înmâna buletinul de vot și ștampila de votare persoanei înscrise în listă și care prezintă act de identitate, precum și înmânarea buletinului de vot unei persoane care nu prezintă acest act;

d) părăsirea localului secției de votare înainte de stabilirea rezultatului referendumului și de semnarea procesului-verbal de către membrii biroului electoral al secției de votare;

e) absența nejustificată a președintelui sau a membrilor birourilor electorale, stabiliți potrivit prevederilor prezentei legi, de la activitatea acestora.

Art. 50 - Contravențiile prevăzute la art. 49 lit. a), b) și c) se sancționează cu închisoare contravențională de la o lună la 6 luni sau cu amendă de la 30 lei la 120 lei, contravenția prevăzută la lit. d), cu amendă de la 10 lei la 30 lei, iar cea prevăzută la lit. e), cu amendă de la 4 lei la 10 lei.

Art. 51 - (1) Constatarea contravențiilor prevăzute la art. 49 se face prin proces-verbal întocmit de:

a) ofițerii și subofițerii de poliție, pentru faptele prevăzute la lit. a), b) și c);

b) președintele biroului electoral de circumscripție, pentru fapta prevăzută la lit. d);

c) președintele biroului electoral, în cazul membrilor acestuia, precum și președintele biroului electoral ierarhic superior, în cazul președinților birourilor electorale ierarhic inferioare.

(2) În cazul contravențiilor prevăzute la art. 49 lit. d) și e), o dată cu încheierea procesului-verbal agentul constatator va aplica și amenda.

(3) Contravențiilor prevăzute la art. 49 le sunt aplicabile și dispozițiile Legii nr. 32/1968*) privind stabilirea și sancționarea contravențiilor.

(4) Procesul-verbal de constatare a contravențiilor prevăzute la art. 49 lit. a), b) și c) va fi înaintat judecătoriei în a cărei rază teritorială a fost săvârșită contravenția, care va aplica sancțiunea, ținând seama și de dispozițiile Legii nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată, cu modificările ulterioare.

*) Începând cu data de 25 august 2001, trimiterea la Legea nr. 32/1968 se va socoti făcută la dispozițiile corespunzătoare din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, în conformitate cu prevederile art. 48 din același act normativ.

Art. 52 - (1) Împiedicarea prin orice mijloace a liberului exercițiu al dreptului de a participa la referendum se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) În cazul în care prin fapta prevăzută la alin. (1) s-a pricinuit o vătămare a integrității corporale sau a sănătății, care necesită pentru vindecare îngrijiri mai mult de 60 de zile sau care a produs vreuna dintre următoarele consecințe: pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică ori psihică, sluirea, avortul ori punerea în primejdie a vieții persoanei, pedeapsa este închisoarea de la 3 ani la 10 ani.

(3) Tentativa se pedepsește.

Art. 53 - (1) Violarea prin orice mijloace a secretului votului de către membrii biroului electoral al secției de votare ori de către alte persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 54 - (1) Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori de alte foloase în scopul de a determina alegătorul să voteze sau să nu voteze în cadrul referendumului se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

(2) Pedeapsa prevăzută la alin. (1) se aplică și persoanei care votează fără a avea drept de vot ori alegătorului care votează de mai multe ori în ziua referendumului.

(3) Tentativa se pedepsește.

Art. 55 - (1) Tipărirea și utilizarea de buletine de vot false, introducerea în urnă a unui număr suplimentar de buletine decât cele votate de alegători sau falsificarea prin orice mijloace a documentelor de la birourile electorale se pedepsesc cu închisoare de la 2 ani la 7 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 56 - (1) Atacul prin orice mijloace asupra localului secției de votare, furtul urnei sau al documentelor electorale se pedepsesc cu închisoare de la 2 ani la 7 ani, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 57 - (1) Deschiderea urnei înainte de ora stabilită pentru încheierea votării se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 58 - Pentru toate infracțiunile săvârșite în legătură cu organizarea și desfășurarea referendumului acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Art. 59 - Bunurile destinate sau folosite la săvârșirea contravențiilor prevăzute la art. 49 sau a infracțiunilor prevăzute la art. 53 - 58 ori rezultate din comiterea acestora se confiscă.

Art. 60 - Anexele nr. 1A, 1B și 2 - 6 fac parte integrantă din prezenta lege.

CAP. 6

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 61 - Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea referendumului se suportă după cum urmează:

- a) din bugetul de stat, pentru referendumul național;
- b) din bugetul comunei, orașului sau județului, după caz, pentru referendumul organizat la nivel local.

Art. 62 - Prevederile cap. XII din Legea nr. 68/1992*) pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și ale cap. VI din Legea nr. 70/1991**) privind alegerile locale se aplică în mod corespunzător, în măsura în care prin prezenta lege nu se dispune altfel.

*) Legea nr. 68/1992 a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 35/2008.

**) Legea nr. 70/1991, republicată, a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 67/2004.

Art. 63 - (1) Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la publicarea ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Pe aceeași dată se abrogă Decretul-lege nr. 29/1990 privind instituirea referendumului național, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 11 din 17 ianuarie 1990, precum și orice alte dispoziții contrare.

Prevederile art. II și III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2007:

"ART. II

În tot cuprinsul **Legii nr. 3/2000** privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare, prin sintagma <<partide politice reprezentate în Parlament>> se înțelege <<partide politice parlamentare și organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale ce au grup parlamentar propriu în ambele Camere ale Parlamentului>>."

"ART. III

(1) Finanțarea campaniei pentru referendum se face în condițiile cap. IV din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 632 din 21 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare, atât pentru partidele politice parlamentare, cât și pentru Președintele suspendat al României, căruia i se aplică regimul unui candidat independent.

(2) Controlul finanțării campaniei referendumului național pentru demiterea Președintelui României se realizează de către Curtea de Conturi, în condițiile legii."

Prevederile art. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2009.

"ART. II

(1) Dispozițiile prezentei ordonanțe de urgență se aplică și procedurilor de referendum aflate în curs.

(2) Termenul prevăzut la art. 11 alin. (3) din Legea nr. 3/2000, cu modificările și completările ulterioare, curge de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență."

ANEXA 1A

ROMÂNIA

BULETIN DE VOT

pentru Referendumul național din data de ..... asupra .....

DA

Problema supusă referendumului .....

NU

ANEXA 1B

ROMÂNIA

BULETIN DE VOT

pentru Referendumul local din data de ..... asupra .....

DA

Problema supusă referendumului .....

NU

ANEXA 2

Țara/Județul/Sectorul municipiului București .....
Comuna (orașul, municipiul) .....
Secția de votare nr. ....

PROCES-VERBAL

privind consemnarea rezultatului referendumului național asupra .....

- a) numărul total al alegătorilor prevăzut în copia de pe lista electorală permanentă existentă în secția de votare [pct. a) $\geq$ pct. b1];
- b) numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne [pct. b) = pct. b1 + pct. b2 + pct. b3], din care:
  - b1 - numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscriși în copia de pe lista electorală permanentă;

b2 - numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne și nu sunt cuprinși în copia de pe lista electorală permanentă, înscriși în tabelul/lista electorală prevăzut/prevăzută la art. ....;

b3 - numărul total al alegătorilor care au votat utilizând urna specială, înscriși în tabelul/lista electorală prevăzut/prevăzută la art. ....;

c) numărul total al voturilor valabil exprimate [pct. c) $\leq$ pct. b) - pct. d)], [pct. c) = pct. c1 + c2];

c1 - numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA";

c2 - numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "NU";

d) numărul voturilor nule;

e) numărul buletinelor de vot primite [pct. e) $\geq$ pct. c) + pct. d) + pct. f)];

f) numărul buletinelor de vot neîntrebuințate și anulate;

g) expunerea pe scurt a întâmpinărilor formulate și a modului de soluționare a acestora;

h) numărul ștampilelor cu mențiunea "VOTAT" la începerea votării; se menționează dispariția uneia sau mai multor ștampile, dacă este cazul, precum și starea sigiliilor de pe urne la încheierea votării;

i) alte situații; se menționează dacă numărul buletinelor de vot găsite în urnă diferă de numărul alegătorilor care au votat, rezultat în urma numărării semnăturilor din listele electorale permanente și tabelele/listele electorale prevăzute la art. ....; se menționează dacă numărul buletinelor de vot găsite în urnă adunat cu cel al buletinelor de vot neîntrebuințate și cele anulate diferă de numărul total de buletine de vot primite, precum și orice alte incidente;

j) numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate biroului electoral județean, biroului electoral al sectorului municipiului București sau biroului electoral pentru secțiile de votare din străinătate, după caz.

Președintele Biroului electoral
al secției de votare,
.....

Locțiitorul președintelui
Biroului electoral al secției de votare,
.....

Membrii Biroului electoral al secției de votare:
.....

ANEXA 3

Biroul electoral județean .....

Biroul electoral al sectorului municipiului București .....

Biroul electoral pentru secțiile de votare din străinătate .....

PROCES-VERBAL

privind consemnarea rezultatului referendumului național asupra .....

- a) numărul total al alegătorilor prevăzuți în copiile de pe listele electorale permanente [pct. a) $\geq$ pct. b1];
- b) numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne [pct. b) = pct. b1 + pct. b2 + pct. b3], din care:
- b1 - numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscriși în copiile de pe listele electorale permanente;
- b2 - numărul total al alegătorilor care au votat în altă secție de votare decât cea în care au fost arondați conform domiciliului, înscriși în tabelul/lista electorală prevăzut/prevăzută la art. ....;
- b3 - numărul total al alegătorilor care au votat utilizând urna specială, înscriși în tabelul/lista electorală prevăzut/prevăzută la art. ....;
- c) numărul total al voturilor valabil exprimate [pct. c) $\leq$ pct. b) - pct. d)], [pct. c) = pct. c1 + pct. c2];
- c1 - numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA";
- c2 - numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "NU";
- d) numărul total al voturilor nule;
- e) numărul buletinelor de vot primite [pct. e) $\geq$ pct. c) + pct. d) + pct. f)];
- f) numărul buletinelor de vot neîntrebuințate și anulate;
- g) expunerea pe scurt a întâmpinărilor și contestațiilor formulate și a deciziilor pronunțate;
- h) numărul întâmpinărilor și contestațiilor înaintate Biroului Electoral Central.

Președintele Biroului electoral,

Locțiitorul președintelui
Biroului electoral,

.....

.....

Membrii Biroului electoral:

.....

ANEXA 4

Biroul Electoral Central

PROCES-VERBAL

privind consemnarea rezultatului referendumului național asupra .....

- a) numărul total al alegătorilor înscriși în listele electorale permanente [pct. a) $\geq$ pct. b1];
- b) numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne [pct. b) = pct. b1 + pct. b2 + pct. b3], din care:

b1 - numărul total al alegătorilor care s-au prezentat la urne, înscriși în copiile de pe listele electorale permanente;

b2 - numărul total al alegătorilor care au votat în altă secție de votare decât cea în care au fost arondați conform domiciliului, înscriși în tabelul/lista electorală prevăzut/prevăzută la art. ....;

b3 - numărul total al alegătorilor care au votat utilizând urna specială, înscriși în tabelul/lista electorală prevăzut/prevăzută la art. ....;

c) numărul total al voturilor valabil exprimate [pct. c) $\leq$ pct. b) - pct. d)], [pct. c) = pct. c1 + pct. c2];

c1 - numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA";

c2 - numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "NU";

d) numărul total al voturilor nule;

e) numărul buletinelor de vot primite [pct. e) $\geq$ pct. c) + pct. d) + pct. f)];

f) numărul buletinelor de vot neîntrebuințate și anulate;

g) numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite de Biroul Electoral Central;

h) expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor primite de Biroul Electoral Central.

Președintele
Biroului Electoral Central,
.....

Locțiitorul președintelui
Biroului Electoral Central,
.....

Membrii Biroului Electoral Central:
.....

ANEXA 5

Județul*) .....
Comuna (orașul, municipiul, sectorul
municipiului București).....
Secția de votare nr. ....

PROCES-VERBAL

privind rezultatele referendumului local asupra .....

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum .....
2. Numărul participanților**) .....
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuințate .....
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuințate .....
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA" .....
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "NU" .....
7. Numărul voturilor nule .....
8. Numărul voturilor contestate .....
9. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite .....
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate .....

11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor .....

Președintele Biroului electoral,
.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)

Membri:
.....
(numele, prenumele și semnătura)

Data .....

-----
*) Municipiul București, în cazul în care referendumul se organizează la nivelul acestuia.

***) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăugarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.

ANEXA 6

Județul*) .....
Comuna (orașul, municipiul, sectorul
municipiului București).....
Circumscripția .....

PROCES-VERBAL

privind rezultatele referendumului local asupra .....

1. Numărul persoanelor înscrise în lista pentru referendum .....
2. Numărul participanților***) .....
3. Numărul de buletine de vot primite pentru a fi întrebuițate .....
4. Numărul de buletine de vot rămase neîntrebuițate .....
5. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA" .....
6. Numărul voturilor valabil exprimate la răspunsul "NU" .....
7. Numărul voturilor nule .....
8. Numărul voturilor contestate .....
9. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor primite .....
10. Numărul întâmpinărilor și contestațiilor soluționate .....
11. Expunerea pe scurt a modului de soluționare a întâmpinărilor și contestațiilor .....

Președintele Biroului electoral,
.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)

Membri:
.....
(numele, prenumele și semnătura)

Data .....

-----

*) Municipiul București, în cazul în care referendumul se organizează la nivelul acestuia.

**) Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăugarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7.